herpy

SALAMANDRY I TRASZKI

Emperor Crocodile Newt

Tylototriton shanjing

Tylototriton shanjing to masywna, ciemnobrązowa traszka krokodyla z Junnanu w południowo-zachodnich Chinach o jaskrawopomarańczowej głowie, grzebieniu grzbietowym, brodawkach gruczołowych i ogonie. Osiąga 12-20 cm, niemal cały rok żyje na lądzie i wchodzi do wody tylko na czas rozrodu. Zwierzę jest spokojne i odporne, ale skóra wydziela toksyczną wydzielinę, więc po każdym kontakcie trzeba umyć ręce.

Rodzina: Salamandridae

Słabe toksyny skórne

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**12-20 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**10-20 lat**
Aktywność	**O zmierzchu i w nocy**
Tryb życia	**Naziemny i półwodny**
Środowisko	**Las górski**
Toksyny skórne	**Słabe** Umyj ręce po kontakcie i trzymaj palce z dala od oczu i ust
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**75 × 30 × 30 cm** D × S × W dla 4 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**18-25 °C**
Temperatura w nocy	**15-20 °C**
Wilgotność	**60-80%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Niewymagane**
Pokarm	**Owady i dżdżownice i ślimaki**
Utrzymanie	**W parach lub w grupach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Rozwój	**Larwy w wodzie**
Miejsce składania jaj	**W wodzie**
Dojrzałość płciowa	**24 miesięcy**
Liczba jaj w zniesieniu	**30-150**
Czas do wyklucia	**10-12 dni** przy 22-25 °C
Okres larwalny	**90-150 dni** od wyklucia do metamorfozy
Pokarm larw	**Inne larwy i małe bezkręgowce wodne (rozwielitki, larwy komarów)**
Opieka nad potomstwem	**Brak**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Narażony (VU)**

O gatunku

Tylototriton shanjing to krzepka traszka krokodyla o ciężkiej budowie ciała. Osiąga 12-20 cm długości razem z ogonem. Barwa podstawowa jest ciemnobrązowa do czarnej, a kontrast uderzający: grzebienie na głowie, gruczoły przyuszne za oczami, grzebień grzbietowy, okrągłe brodawki wzdłuż boków, kończyny i ogon są pomarańczowe. Odcień waha się od żółtopomarańczowego po niemal rdzawoczerwony, natomiast wzór jest u poszczególnych osobników dość podobny. Skóra

jest szorstka i ziarnista, a kostne grzebienie na głowie i grzbiecie są wyraźne. Samice są zwykle nieco większe od samców. Długość życia nie została dla tego gatunku udokumentowana; 10-20 lat to wartość zapożyczona od najbliższego krewnego, *Tylototriton verrucosus*.

Pomarańczowe brodawki wzdłuż boków to duże gruczoły jadowe, a pod nimi znajdują się końce żeber. Są one tępe i nie przebijają skóry jak u *Pleurodeles waltl*, ale gdy zwierzę zostanie schwytane lub poczuje zagrożenie, unosi żebra tak, że naciskają na gruczoły i wyciskają wydzielinę. Jednocześnie opuszcza głowę, wygina grzbiet i unosi ogon, zwracając partie gruczołowe w stronę napastnika. Wydzielina składa się głównie z białek i jest silnie toksyczna, jeśli dostanie się do organizmu drapieżnika; badania przeprowadzono na *T. verrucosus*. Dla człowieka zwierzę nie jest niebezpieczne przy zwykłym kontakcie ze skórą, ale wydzielina podrażnia błony śluzowe oczu i jamy ustnej i może wywołać silny świąd. Myj ręce przed każdym kontaktem i po nim.

T. shanjing wyodrębniono w 1995 roku z *Tylototriton verrucosus*, do którego wcześniej zaliczano pomarańczowe zwierzęta z Junnanu. Rozdzielność potwierdzono w 2008 roku na podstawie rozwoju larwalnego i nowego klucza do oznaczania rodzaju, a oba gatunki są swoimi najbliższymi krewnymi. Zwierzęta w handlu mają często niepewne pochodzenie; *T. shanjing* rozpoznaje się po wyraźnie pomarańczowych partiach, podczas gdy pozostałe gatunki z tej grupy są ciemniejsze i co najwyżej przypalonopomarańczowe.

Występowanie i środowisko

Tylototriton shanjing występuje wyłącznie w Junnanie w południowo-zachodnich Chinach, w środkowej, zachodniej i południowej części prowincji, od tropikalnego południa przez subtropikalne centrum po umiarkowany północny zachód. Obszarem kluczowym są góry wzdłuż rzek Nu, Yuan i Lancang. Gatunek żyje od około 1000 m do 2100-2500 m n.p.m.

Gatunek składa się z czterech linii genetycznych odpowiadających czterem obszarom: południowemu Junnanowi, północno-zachodniemu Junnanowi, pograniczu z Mjanmą na zachodzie i środkowo-zachodniemu Junnanowi. Linie powstały w odizolowanych ostojach w czasie zlodowaceń, a rzeki nie stanowiły dla gatunku barier.

> **Naturalny zasięg:** Chiny.

ŚRODOWISKO

Środowiskiem życia jest wilgotny, porośnięty las górski w pobliżu wód stojących: stawów, oczek wodnych i wolno płynących strumieni. Gatunek przez większość roku żyje na lądzie, ukryty pod kamieniami, pniami i liśćmi, i jest aktywny o zmierzchu i w nocy. Żywi się owadami, ich larwami i dżdżownicami. Okres rozrodu przypada od maja do sierpnia i tylko wtedy zwierzęta wchodzą do wody. Jaja składane są pojedynczo lub w sznurach na roślinach wodnych i kamieniach w stawach i oczkach wodnych, a larwy żyją w wodzie aż do przeobrażenia.

Klimat wyżynny charakteryzuje się chłodniejszą, suchszą zimą i ciepłym, wilgotnym latem. Ten rytm sezonowy jest podstawą hodowli.

Hodowla

TERRARIUM

Tylototriton shanjing to traszka lądowa, która potrzebuje wody tylko w okresie rozrodu. Cztery dorosłe osobniki można trzymać w terrarium 75 × 30 × 30 cm; powierzchnia dna jest ważniejsza niż wysokość, a para potrzebuje co najmniej 60 × 30 cm. Gatunek nie jest społeczny, ale dobrze znosi towarzystwo osobników własnego gatunku.

Podłoże to 5-8 cm ubitej ziemi bez nawozu i perlitu, najlepiej zmieszanej z włóknem kokosowym, torfowcem i korą, tak aby się nie zbijała i nie zatrzymywała zbyt dużo wody. Stwórz gradient wilgotności, wlewając wodę tylko z jednej strony, tak aby wilgoć powoli przesiąkała przez ziemię, a drugi koniec pozostawał suchy. Ziemia nie może zamienić się w błoto. Warstwa drenażowa na dnie utrzymuje podłoże w świeżym stanie. Zapewnij wiele kryjówek z kory korkowej, mchu i małych pni; zwierzęta nie kopią na dobre, ale chowają się pod przedmiotami.

Poza okresem rozrodu dorosłym wystarczy płytka miska z wodą o pochyłych ściankach. Traszki krokodyle są niezdarne, więc unikaj głębokiej wody, śliskich krawędzi i kryjówek w wodzie, w których zwierzę mogłoby utknąć. Pokrywa musi być siatkowa: dobra wentylacja zapobiega problemom z drogami oddechowymi i skórą.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

TEMPERATURA

Temperatura w dzień wynosi 18-25 °C, a w nocy 15-20 °C. Latem w dzień może dochodzić do 24-26 °C. Zimą zwierzęta trzyma się chłodniej, w około 15-17 °C przez całą dobę, i na suchszym podłożu. Temperatura może spaść do 10-13 °C, ale nigdy nie może dojść do zera. Długość chłodnego okresu nie jest udokumentowana. To różnica między latem a zimą skłania zwierzęta do rozrodu.

T. shanjing znosi wyższe temperatury niż większość traszek, ale należy unikać ponad 27 °C dłużej niż przez dzień czy dwa. Ustaw terrarium w chłodnym pomieszczeniu bez bezpośredniego słońca i nie ogrzewaj go lampami. Młode rosną najlepiej w około 24 °C.

WILGOTNOŚĆ I ZRASZANIE

Gatunek preferuje stosunkowo suche warunki, suchsze niż inne lądowe traszki krokodyle. 60-80 % wilgotności powietrza to wartość szacunkowa. Zraszaj lekko, tak aby wilgotny koniec podłoża był zawsze wilgotny, a suchy koniec pozostawał suchy. Należy unikać stojącego, nasyconego wilgocią powietrza i rozmokłej ziemi.

Miska z wodą musi być zawsze dostępna, aby zwierzęta mogły poszukać wody, jeśli w terrarium zrobi się zbyt sucho.

WODA I JAKOŚĆ WODY

Poza okresem rozrodu wodę stanowi płytka miska o pochyłych ściankach z odchlorowaną wodą z kranu, regularnie wymienianą. W okresie rozrodu potrzebna jest większa część wodna, co najmniej 30 × 30 cm (zob. "Gody").

Skóra płazów jest bardzo przepuszczalna. Nigdy nie używaj mydła, środków czyszczących ani kremu do rąk w pobliżu wody i przed dotknięciem zwierząt opłucz ręce czystą wodą.

OŚWIETLENIE I UVB

Tylototriton shanjing jest aktywny o zmierzchu i w nocy i prowadzi skryty tryb życia, więc rzadko wychodzi przy zapalonym świetle. UVB nie jest potrzebne. Światło służy roślinom; wystarczy żarówka LED, która prawie nie grzeje. Długość dnia musi podążać za porami roku, krótsza zimą i dłuższa latem, jeśli zwierzęta mają się rozmnażać. Terrarium nie może stać w bezpośrednim słońcu.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Dżdżownice są najlepszym pokarmem podstawowym; duże dżdżownice kroi się na odpowiednie kawałki. Małe świerszcze są dobrym uzupełnieniem, o ile same są dobrze odżywione, a larwy barciaka i mącznika można podawać dla urozmaicenia, ale nie jako główny pokarm. Przy urozmaiconej diecie suplementacja witamin i minerałów zwykle nie jest konieczna.

Dorosłe osobniki karmi się 1-2 razy w tygodniu taką ilością, jaką zjedzą w około 20 minut, a zimą rzadziej. Młode karmi się trzy razy w tygodniu pokarmem nieco mniejszym niż szerokość pyska. Zwierzęta są powolne, więc pokarm najlepiej podawać pęsetą i trzeba sprawdzać, czy wszystkie osobniki jedzą.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Zwierzę jest spokojne i powolne i może stać się bardzo oswojone: wiele osobników żebrze o jedzenie przy szybie, gdy przyzwyczai się do opiekuna. Mimo to nie jest to zwierzę do codziennego brania na ręce. Podnoś je tylko wtedy, gdy to konieczne, mokrymi, czystymi rękami lub w rękawiczkach bezpudrowych, a potem umyj ręce.

Małą grupę można trzymać razem. Pozycja obronna z opuszczoną głową, wygiętym grzbietem i uniesionym ogonem jest oznaką stresu.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Płeć rozpoznaje się po kloace: otwór samca ma kształt szczeliny, samicy jest okrągły i stożkowaty. U młodych płeć zwykle widać od około roku życia, a jeśli jest niejasna, kloakę można ostrożnie rozchylić. Samice są nieco większe od samców. Młode mogą osiągnąć rozmiar dorosłych w wieku 18 miesięcy, ale rzadko są dojrzałe płciowo przed 2. rokiem życia; tempo wzrostu zależy od temperatury i pokarmu.

GODY I KOPULACJA

Rozród wywołuje się, naśladując pory roku: chłodna, sucha zima w około 15-17 °C i cieplejsze, wilgotniejsze lato, z długością dnia odpowiadającą porze roku. Pod koniec wiosny lub na początku lata gwałtownie podnosi się temperaturę wody do 24-25 °C, a wilgotność powietrza doprowadza niemal do 100 %, szczelnie zamykając pokrywę na kilka dni. Część wodna musi mieć co najmniej 30 × 30 cm i małą wysepkę; jeśli terrarium jej nie ma, zwierzęta przenosi się do akwarium z wysepką. Pozwól zwierzętom samodzielnie wejść do wody i nie wkładaj ich tam. Jeśli po dwóch dniach nie weszły do wody, przenosi się je z powrotem i powtarza próbę po kilku tygodniach.

Gody mają postać tańca w kółko, podczas którego samiec składa spermatofory, które samica podejmuje kloaką. Zwierzęta muszą przez cały rok dostawać obfity pokarm, aby samice mogły wytworzyć jaja.

JAJA I LARWY

Składanie jaj następuje zwykle około doby po godach. Jaja są małe i białe i przyklejane pojedynczo do roślin wodnych i innych przedmiotów w wodzie; sprawdzają się też rośliny plastikowe. Duża, dobrze odżywiona samica może złożyć w sezonie ponad 100 jaj. Podane w ramce 30-150 jaj to wartość zapożyczona od *T. verrucosus*. Dorosłe często zjadają jaja, także sama samica, dlatego dorosłe wyjmuje się z wody albo przenosi jaja do innego akwarium; gdy galareta stwardnieje, jaja znoszą przenoszenie.

Larwy są drapieżnikami. Przez pierwsze 1-3 dni żywią się żółtkiem. Dopóki nie rozwiną się przednie kończyny, przyjmują tylko małą, żywą zdobycz, taką jak świeżo wyklute larwy solowca i rozwielitki, co najmniej raz, a najlepiej dwa razy dziennie. Po 10-14 dniach przyjmują też mrożoną ochotkę, początkowo posiekaną. Larwy zjadają się nawzajem, więc trzymaj niewiele larw w akwarium (poniżej 50 na 40 litrów) i przerzedzaj je w miarę wzrostu. Wodę utrzymuje się w czystości codziennymi podmianami, nawet do połowy, wodą o tej samej temperaturze; filtr może wciągać larwy i pokarm, więc używaj najwyżej dużego filtra gąbkowego z delikatnym napowietrzaniem.

METAMORFOZA

W około 22 °C jaja wylęgają się po mniej więcej 10 dniach, a larwy mają przy wykluciu około 10 mm. Trzyma się je w tej samej temperaturze co jaja. Czas trwania stadium larwalnego nie jest dla gatunku udokumentowany; podane w ramce 90-150 dni to wartość zapożyczona od *T. verrucosus*. Larwy mogą przejść metamorfozę już przy 4 cm, ale czysta woda i niewielka liczba larw w akwarium dają większe młode, które łatwiej odchować.

Gdy skrzela zaczynają się kurczyć, larwę przenosi się do płytkiej wody, około 2-3 cm, z plażą ze żwiru i kawałkiem kory, pod którym może się schować. Świeżo przeobrażone młode łatwo się topią.

ODCHÓW MŁODYCH

Gdy tylko młode opuszczą wodę, przenosi się je do terrarium urządzonego jak dla dorosłych. Młodych nie trzyma się razem z dorosłymi. Jedzą to samo co dorosłe, tylko mniejsze: małe świerszcze, kawałki dżdżownic i mrożoną ochotkę, którą małe młode chętnie biorą z wykałaczki lub pęsety. Karm trzy razy w tygodniu w około 24 °C i sortuj według wielkości, aby najmniejsze nie zostały pominięte.

Zdrowie i częste błędy

Typowe problemy i błędy:

- Utonięcie. Traszki krokodyle są niezdarne, a głęboka woda, śliskie krawędzie i pułapki pod kryjówkami w wodzie są niebezpieczne, zwłaszcza dla świeżo przeobrażonych młodych.
- Zbyt wysoka temperatura. Należy unikać ponad 27 °C dłużej niż przez dzień czy dwa.
- Słaba wentylacja i zbyt mokre podłoże, które powodują problemy z drogami oddechowymi i skórą. Mokre plamy na skórze, które nie wysychają, gdy zwierzę jest na lądzie, wskazują na infekcję bakteryjną; skóra zdrowego zwierzęcia jest poza wodą sucha.
- Niedożywienie w grupach, w których najszybsze osobniki zjadają wszystko.
- Larwy, które unoszą się na powierzchni, są zwykle niedokarmione.
- Bsal (*Batrachochytrium salamandrivorans*) to grzyb skórny, który zabija wiele europejskich salamandrowatych. Pochodzi prawdopodobnie z Azji Wschodniej, a wiele wschodnioazjatyckich salamandrowatych znosi zakażenie i może być jego nosicielami; wykryto go u dzikich *Tylototriton verrucosus* i kilku innych gatunków z rodzaju. Rodzaj jako całość nie jest jednak odporny: *Tylototriton wenxianensis* może umrzeć na tę chorobę. Nowe zwierzęta należy więc trzymać na kwarantannie przez kilka tygodni, z dala od innych salamandrowatych i płazów, z osobnymi narzędziami i przy dobrej higienie rąk.

Skontaktuj się z weterynarzem znającym się na płazach, jeśli zwierzę przestanie jeść, pojawią się rany, zmętniałe oczy, obrzęki lub przebarwiona skóra.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.